Απευθείας γραμμές και εφεδρική σύνδεση στο δίκτυο: η ερμηνεία του ΔΕΕ και τα όρια αδειοδότησης στην ελληνική έννομη τάξη

Στην έννοια της «απευθείας γραμμής» εμπίπτει η γραμμή που συνδέει νέο πελάτη με υφιστάμενη γραμμή ηλεκτρικής ενέργειας, μέσω της οποίας ο κύριός της τροφοδοτεί άλλους πελάτες χωρίς τη μεσολάβηση του δικτύου διανομής του διαχειριστή, ακόμη και αν αυτή εκτείνεται πέραν της τοποθεσίας της μονάδας παραγωγής. Ο πελάτης που εφοδιάζεται μέσω απευθείας γραμμής μπορεί να διατηρεί, έναντι κατάλληλης οικονομικής συνεισφοράς, εφεδρική σύνδεση στο δίκτυο διανομής του διαχειριστή, χωρίς να απαιτείται η συνδρομή εξαιρετικών περιστάσεων, υπό την επιφύλαξη των ορίων του άρθρου 7 παρ. 2, 4 και 5 της Οδηγίας 2019/944 σχετικά με την άδεια κατασκευής της γραμμής.

προδικαστική παραπομπή – εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας – Οδηγία (ΕΕ) 2019/944 – άρθρο 2, σημείο 41 – έννοιες της «απευθείας γραμμής», της «μεμονωμένης μονάδας παραγωγής» και του «μεμονωμένου πελάτη» – άρθρο 7 – προϋποθέσεις χορήγησης άδειας για απευθείας γραμμή – άρθρο 9 – υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας – σύνδεση νέου πελάτη με υφιστάμενη γραμμή παραγωγού – διατήρηση εφεδρικής σύνδεσης στο δίκτυο διανομής του διαχειριστή

ΔΕΕ συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-722/24 και C-756/24, Elektro bizness και Jelgavas autobusu parks, 17.09.2026, Τμήμα τρίτο, Πρόεδρος: Κ. Λυκούργος, Εισηγητής: N. Piçarra, Γεν. Εισαγγελέας: J. Kokott, ECLI:EU:C:2026:766 – Προδικαστική παραπομπή

Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως υποβλήθηκαν από το Augstākā tiesa (Senāts) (Ανώτατο Δικαστήριο, Λεττονία) στο πλαίσιο δύο διαφορών σχετικών με την άρνηση της λεττονικής ρυθμιστικής αρχής να χορηγήσει άδεια κατασκευής γραμμών ηλεκτρικής ενέργειας. Αμφότερες αφορούσαν την ερμηνεία του άρθρου 2, σημείο 41, και του άρθρου 7 της Οδηγίας 2019/944.

Στην υπόθεση C-722/24, η Elektro bizness παρήγε ηλεκτρική ενέργεια σε μονάδα συμπαραγωγής και την παρείχε, μέσω δικής της γραμμής, στο δίκτυο διανομής και σε έξι βιομηχανικούς πελάτες. Η εταιρεία ζήτησε άδεια κατασκευής νέας γραμμής, προκειμένου να συνδέσει τις εγκαταστάσεις νέου πελάτη με την υφιστάμενη γραμμή της και να τον εφοδιάζει χωρίς τη μεσολάβηση του δικτύου διανομής. Μετά την κατασκευή, ο νέος πελάτης θα αποσυνδεόταν από το δίκτυο αυτό. Η ρυθμιστική αρχή απέρριψε την αίτηση, με την αιτιολογία ότι η σχεδιαζόμενη γραμμή θα συνέδεε τον πελάτη με υφιστάμενη γραμμή και όχι με εγκατάσταση παραγωγής. Κατόπιν απόρριψης της προσφυγής της, η Elektro bizness άσκησε αναίρεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

Στην υπόθεση C-756/24, η Jelgavas autobusu parks, εταιρεία δημοτικών μεταφορών επιβατών, ζήτησε άδεια κατασκευής γραμμής που θα συνέδεε τη μονάδα παραγωγής υδρογόνου της με μονάδα συμπαραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από βιομάζα της Gren Latvija. Η εταιρεία επιθυμούσε να αγοράζει ηλεκτρική ενέργεια απευθείας από την παραγωγό, διατηρώντας παράλληλα εφεδρική σύνδεση στο δίκτυο διανομής. Η ρυθμιστική αρχή απέρριψε την αίτηση, διότι η εταιρεία δεν αποτελούσε «μεμονωμένο πελάτη» και το δίκτυο μπορούσε να καλύψει τις πρόσθετες ανάγκες της έναντι εύλογου κόστους. Το περιφερειακό διοικητικό δικαστήριο έκανε δεκτή την προσφυγή της εταιρείας. Κατά της απόφασης αυτής, η ρυθμιστική αρχή άσκησε αναίρεση, επικαλούμενη, μεταξύ άλλων, τις επιπτώσεις της αποσύνδεσης πελατών στη χρηματοδότηση της συντήρησης και της ανάπτυξης του δικτύου.

Οι εν θέματι υποθέσεις ανέδειξαν δύο επιμέρους ζητήματα: αφενός, αν στην έννοια της «απευθείας γραμμής» εμπίπτει η σύνδεση νέου πελάτη με υφιστάμενη γραμμή παραγωγού, μέσω της οποίας εφοδιάζονται ήδη άλλοι πελάτες, και, αφετέρου, αν ο πελάτης που εφοδιάζεται μέσω απευθείας γραμμής μπορεί να διατηρεί εφεδρική σύνδεση στο δίκτυο διανομής, ακόμη και όταν ο διαχειριστής είναι σε θέση να καλύψει τις ανάγκες του.

Το ΔΕΕ απάντησε καταφατικά και στα δύο ζητήματα. Ειδικότερα, ως προς το δεύτερο ζήτημα, διευκρίνισε ότι η εφεδρική σύνδεση μπορεί να διατηρείται έναντι κατάλληλης οικονομικής συνεισφοράς, χωρίς να απαιτείται η συνδρομή εξαιρετικών περιστάσεων, υπό την επιφύλαξη των ορίων του άρθρου 7 παρ. 2, 4 και 5 της Οδηγίας 2019/944 σχετικά με την άδεια κατασκευής απευθείας γραμμής. Η επιφύλαξη αυτή συνδέεται με τη διάκριση μεταξύ των προϋποθέσεων χαρακτηρισμού μιας γραμμής ως απευθείας και των προϋποθέσεων αδειοδότησης της κατασκευής της.

Παρατηρήσεις

Αγγελική Ζησιού[*]

Ι. Η αποσαφήνιση της έννοιας της απευθείας γραμμής

Κατά τη διάταξη του άρθρου 2, σημείο 41, της Οδηγίας 2019/944, ως «απευθείας γραμμή» ορίζεται «*είτε η γραμμή ηλεκτρικής ενέργειας η οποία συνδέει μια μεμονωμένη μονάδα παραγωγής με έναν μεμονωμένο πελάτη είτε η γραμμή ηλεκτρικής ενέργειας η οποία συνδέει έναν παραγωγό ηλεκτρικής ενέργειας και μία επιχείρηση προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία προμηθεύει απευθείας τις δικές της εγκαταστάσεις, θυγατρικές επιχειρήσεις και πελάτες*»[1]. Επιλαμβανόμενο των συνεκδικασθεισών υποθέσεων, το ΔΕΕ επισήμανε, προκαταρκτικώς, ότι το άρθρο 2, σημείο 41 της Οδηγίας 2019/944 περιλαμβάνει δύο ορισμούς της απευθείας γραμμής, από τους οποίους μόνο ο πρώτος χρησιμοποιεί τον όρο «μεμονωμένος». Υπενθύμισε, στη συνέχεια, ότι για την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της ΕΕ λαμβάνονται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί της ρύθμισης της οποίας αποτελεί μέρος[2].

Εξετάζοντας, καταρχάς, το γράμμα του πρώτου ορισμού, το ΔΕΕ αναφέρθηκε στις διαφορετικές γλωσσικές αποδόσεις του άρθρου 2, σημείο 41, της Οδηγίας 2019/944, δηλαδή στη διατύπωση της διάταξης στις επίσημες γλώσσες της ΕΕ. Παρατήρησε ότι, παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις τους, αυτές εκφράζουν, στην πλειονότητά τους, την ιδέα της απομόνωσης ή του διαχωρισμού τόσο της μονάδας παραγωγής όσο και του πελάτη από το δίκτυο διανομής του διαχειριστή. Ο όρος «μεμονωμένος» παραπέμπει, επομένως, σε μονάδα παραγωγής ή παραγωγό και σε καταναλωτή που δεν είναι συνδεδεμένοι στο δίκτυο αυτό και μπορούν να συνδεθούν μεταξύ τους μόνο μέσω απευθείας γραμμής κατά τον πρώτο ορισμό. Περαιτέρω, το ΔΕΕ επισήμανε ότι η ιδέα αυτή του διαχωρισμού φαίνεται να επιβεβαιώνεται από την αιτιολογική σκ. 7 της Οδηγίας 2019/944, η οποία αναφέρεται στα απομονωμένα συστήματα που απαρτίζουν τις «νησίδες» ηλεκτρικής ενέργειας[3].

Περνώντας στον δεύτερο ορισμό, το ΔΕΕ δέχθηκε, όπως είχε επισημάνει η Αυστριακή Κυβέρνηση με τις γραπτές παρατηρήσεις της, ότι ο σύνδεσμος «και» έχει την έννοια του «ή». Ο ορισμός καταλαμβάνει, συνεπώς, τις περιπτώσεις στις οποίες παραγωγός ή επιχείρηση προμήθειας συνδέονται μέσω γραμμής με τις εγκαταστάσεις τους, τις θυγατρικές επιχειρήσεις τους και τους πελάτες τους. Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από δύο στοιχεία. Πρώτον, από τη συστηματική ανάλυση της οικείας διάταξης. Ειδικότερα, τόσο ο παραγωγός όσο και η επιχείρηση προμήθειας εμπίπτουν στην έννοια της «επιχείρησης ηλεκτρικής ενέργειας» του άρθρου 2, σημείο 57, της Οδηγίας 2019/944, ενώ το άρθρο 7 παρ. 1, στοιχείο α΄, της ίδιας Οδηγίας προβλέπει ότι αμφότεροι πρέπει να μπορούν να εφοδιάζουν μέσω απευθείας γραμμής τις εγκαταστάσεις τους, τις θυγατρικές επιχειρήσεις και τους πελάτες τους. Δεύτερον, ενισχύεται από τους σκοπούς της Οδηγίας 2019/944, καθώς οι απευθείας γραμμές διευρύνουν την ελευθερία επιλογής των καταναλωτών, ενισχύουν την αυτονομία τους και μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές[4].

Από την ερμηνεία αυτή, το ΔΕΕ συνήγαγε ότι γραμμή μέσω της οποίας ο πελάτης προμηθεύεται ηλεκτρική ενέργεια από παραγωγό ή επιχείρηση προμήθειας, χωρίς τη μεσολάβηση του δικτύου διανομής του διαχειριστή, πρέπει να χαρακτηρίζεται ως «απευθείας γραμμή» κατά τον δεύτερο ορισμό, ακόμη και αν οι εμπλεκόμενοι οικονομικοί φορείς δεν είναι αποσυνδεδεμένοι από το δίκτυο αυτό. Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να κρίνει, βάσει του συνόλου των στοιχείων που έχει στη διάθεσή

[*] *Επίκ. Καθηγήτρια, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Σχολή Διεθνών Σπουδών, Επικοινωνίας και Πολιτισμού, Πάντειο Πανεπιστήμιο*

[1]. Οδηγία (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ, ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 125, άρθρο 2, σημείο 41.

[2]. ΔΕΕ συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-722/24 και C-756/24, *Elektro bizness*, 17.09.2026, ECLI:EU:C:2026:766, σκ. 34-35.

[3]. Σκ. 36-38 της σχολιαζόμενης απόφασης.

[4]. Σκ. 39-44 της σχολιαζόμενης απόφασης.

του, αν οι επίμαχες γραμμές εμπίπτουν σε κάποιον από τους δύο ορισμούς και, ιδίως, αν επιτρέπουν τον εφοδιασμό των πελατών χωρίς τη μεσολάβηση του δικτύου διανομής του διαχειριστή.[5]

Παρέχοντας περαιτέρω ερμηνευτικά στοιχεία για την επίλυση των διαφορών, το ΔΕΕ διευκρίνισε, ως προς την υπόθεση C-722/24, ότι, εφόσον ο εφοδιασμός του νέου πελάτη πραγματοποιείται χωρίς τη μεσολάβηση του δικτύου διανομής του διαχειριστή, δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι η νέα γραμμή συνδέεται με την υφιστάμενη γραμμή του παραγωγού και όχι απευθείας με τη μονάδα παραγωγής του. Καθοριστικό, συνεπώς, παραμένει το κριτήριο του εφοδιασμού χωρίς τη μεσολάβηση του δικτύου διανομής. Βάσει αυτού, το ΔΕΕ κατέληξε, στο διατακτικό της οικείας απόφασης, ότι η έννοια της απευθείας γραμμής καλύπτει τη σύνδεση αυτή ακόμη και όταν η υφιστάμενη γραμμή τροφοδοτεί άλλους πελάτες και εκτείνεται πέραν της τοποθεσίας της μονάδας παραγωγής[6].

Ως προς την υπόθεση C-756/24, το ΔΕΕ έκρινε ότι ούτε η επιθυμία του πελάτη να διατηρήσει εφεδρική σύνδεση στο δίκτυο διανομής του διαχειριστή εμποδίζει τον χαρακτηρισμό της γραμμής ως απευθείας. Ειδικότερα, απαίτηση πλήρους αποσύνδεσης δεν προκύπτει από το γράμμα ή το πλαίσιο του άρθρου 2, σημείο 41, της Οδηγίας 2019/944, ενώ η επιβολή τέτοιας απαίτησης θα έπληττε την ελευθερία επιλογής παρόχου και την αρχή της ελεύθερης πρόσβασης στο δίκτυο, όπως κατοχυρώνονται αντιστοίχως στα άρθρα 4 και 6 παρ. 1 της Οδηγίας 2019/944. Στην ίδια κατεύθυνση, το ΔΕΕ επικαλέστηκε το άρθρο 7 παρ. 3 της Οδηγίας 2019/944, κατά το οποίο η δυνατότητα προμήθειας μέσω απευθείας γραμμής δεν αποκλείει τη σύναψη συμβάσεων παροχής ηλεκτρικής ενέργειας σύμφωνα με το άρθρο 6 της Οδηγίας 2019/944, το οποίο αφορά την πρόσβαση τρίτων στα δίκτυα[7].

Η δυνατότητα διατήρησης της εφεδρικής σύνδεσης συνοδεύεται, ωστόσο, από την επισήμανση του ΔΕΕ ότι δεν πρέπει να θίγονται τα καθήκοντα του διαχειριστή και, ιδίως, η διασφάλιση της μακροπρόθεσμης ικανότητας του συστήματος να ανταποκρίνεται σε εύλογη ζήτηση διανομής, κατά το άρθρο 31 παρ. 1 της Οδηγίας 2019/944. Ο πελάτης που διατηρεί τέτοια σύνδεση μπορεί, ως εκ τούτου, να υπόκειται σε υποχρεώσεις, όπως η καταβολή οικονομικής συνεισφοράς, καθοριζόμενης σύμφωνα με την Οδηγία 2019/944 και, ιδίως, με τη διαδικασία του άρθρου 59 παρ. 7 της ίδιας Οδηγίας[8].

II. Η διάκριση μεταξύ χαρακτηρισμού και αδειοδότησης

Μετά την αποσαφήνιση της έννοιας της απευθείας γραμμής και της δυνατότητας διατήρησης εφεδρικής σύνδεσης στο δίκτυο διανομής, το ΔΕΕ εξέτασε αν ο εφοδιασμός μέσω απευθείας γραμμής επιτρέπεται μόνο υπό εξαιρετικές περιστάσεις, ιδίως όταν ο διαχειριστής δεν μπορεί να εξασφαλίσει στον πελάτη την αναγκαία ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας. Επισήμανε ότι το άρθρο 7 παρ. 1 της Οδηγίας 2019/944, υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκ. 11 της ίδιας Οδηγίας, προβλέπει τη δυνατότητα όλων των παραγωγών και των επιχειρήσεων προμήθειας να εφοδιάζουν μέσω απευθείας γραμμής τις εγκαταστάσεις τους, τις θυγατρικές επιχειρήσεις και τους πελάτες τους, χωρίς δυσανάλογες διοικητικές διαδικασίες ή δαπάνες, καθώς και τη δυνατότητα όλων των πελατών, μεμονωμένα ή από κοινού, να εφοδιάζονται μέσω απευθείας γραμμής από επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας. Η δυνατότητα αυτή συνδέεται με την ελευθερία επιλογής παρόχου του άρθρου 4 της Οδηγίας 2019/944 και με τους σκοπούς της ίδιας Οδηγίας[9].

Η αναγνώριση της δυνατότητας εφοδιασμού μέσω απευθείας γραμμής δεν συνεπάγεται, ωστόσο, ότι κάθε γραμμή που εμπίπτει στον σχετικό ορισμό πρέπει να λαμβάνει άδεια κατασκευής. Στη σκ. 56 της απόφασης, το ΔΕΕ, παραπέμποντας στο σημ. 55 των Προτάσεων της Γεν. Εισαγγελέως, διέκρινε τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μια γραμμή χαρακτηρίζεται ως απευθείας από εκείνες υπό τις οποίες μπορεί να επιτραπεί η κατασκευή της. Ενώ το άρθρο 2, σημείο 41, της Οδηγίας 2019/944 προσδιορίζει

---

[5]. Σκ. 45-46 της σχολιαζόμενης απόφασης.

[6]. Σκ. 47-49 και διατακτικό της σχολιαζόμενης απόφασης.

[7]. Σκ. 50-51 της σχολιαζόμενης απόφασης.

[8]. Σκ. 52 της σχολιαζόμενης απόφασης.

[9]. Σκ. 53-55 της σχολιαζόμενης απόφασης.

την έννοια της απευθείας γραμμής, το άρθρο 7 της ίδιας Οδηγίας ρυθμίζει τη δυνατότητα εφοδιασμού μέσω αυτής και τις προϋποθέσεις αδειοδότησης της κατασκευής της[10].

Για την κατανόηση της διάκρισης αυτής, κρίσιμες είναι οι παρ. 2, 4 και 5 του άρθρου 7 της Οδηγίας 2019/944, οι οποίες προβλέπουν: «*2. Τα κράτη μέλη καθορίζουν τα κριτήρια για τη χορήγηση αδειών κατασκευής απευθείας γραμμών στην επικράτειά τους. Τα κριτήρια αυτά είναι αντικειμενικά και αμερόληπτα.[…] 4. Τα κράτη μέλη δύνανται να εξαρτούν τη χορήγηση άδειας κατασκευής απευθείας γραμμής είτε από την άρνηση πρόσβασης στο σύστημα βάσει, κατά περίπτωση, του άρθρου 6 είτε από την κίνηση διαδικασίας επίλυσης διαφορών βάσει του άρθρου 60. και 5. Τα κράτη μέλη δύνανται να αρνούνται τη χορήγηση άδειας για απευθείας γραμμή, εάν η χορήγηση της εν λόγω άδειας αντιβαίνει στην εφαρμογή των διατάξεων περί υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας βάσει του άρθρου 9. Η άρνηση πρέπει να αιτιολογείται δεόντως*»[11].

Οι διατάξεις αυτές επιτρέπουν, επομένως, αυτοτελή εξέταση των προϋποθέσεων κατασκευής μιας γραμμής, ακόμη και όταν αυτή πληροί τον ορισμό της απευθείας γραμμής. Το ΔΕΕ επισήμανε ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να καθορίζουν αντικειμενικά και αμερόληπτα κριτήρια αδειοδότησης, ενώ μπορούν να εξαρτούν την άδεια από προηγούμενη άρνηση πρόσβασης ή από την κίνηση διαδικασίας επίλυσης διαφορών. Μπορούν, επίσης, να αρνούνται τη χορήγησή της για λόγους σχετικούς με τις υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Κατά το άρθρο 9 παρ. 2 της Οδηγίας 2019/944, οι υποχρεώσεις αυτές μπορούν να αφορούν την ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας του εφοδιασμού, την τακτική παροχή, την ποιότητα και τις τιμές παροχής, καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος[12].

Η Γεν. Εισαγγελέας επανήλθε στη διάκριση μεταξύ χαρακτηρισμού και αδειοδότησης στο σημ. 73 των Προτάσεών της, επισημαίνοντας ότι ο χαρακτηρισμός μιας γραμμής ως απευθείας δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκην τη χορήγηση άδειας κατασκευής. Στο πλαίσιο της αδειοδοτικής κρίσης μπορούν να συνεκτιμηθούν, υπό τις προϋποθέσεις της Οδηγίας 2019/944, οι ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις στις τιμές της ενέργειας για τους οικιακούς πελάτες και τους λοιπούς μικρούς τελικούς καταναλωτές[13].

Περαιτέρω, το ΔΕΕ αναφέρθηκε στο άρθρο 9 παρ. 5 της Οδηγίας 2019/944, κατά το οποίο τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να μην εφαρμόσουν το άρθρο 7 της ίδιας Οδηγίας, εφόσον η εφαρμογή του θα παρεμπόδιζε, από νομική ή πραγματική άποψη, την εκπλήρωση υποχρεώσεων γενικού οικονομικού συμφέροντος και η ανάπτυξη των συναλλαγών δεν επηρεάζεται σε βαθμό αντίθετο προς τα συμφέροντα της Ένωσης. Από το σχετικό πλαίσιο συνήγαγε ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν περιθώριο εκτίμησης για τον καθορισμό των κριτηρίων αδειοδότησης, τηρουμένων των σκοπών και των γενικών αρχών της Οδηγίας 2019/944. Τα κριτήρια πρέπει να είναι αντικειμενικά και να μην συνεπάγονται διακρίσεις, ώστε η κατασκευή απευθείας γραμμών να μην θίγει, μεταξύ άλλων, την ακεραιότητα και τη βιωσιμότητα του δικτύου διανομής και να διασφαλίζεται η αναγκαία σύνδεση των πελατών στο δίκτυο έναντι προσιτού κόστους[14].

Εναπόκειται, συνεπώς, στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη το εθνικό πλαίσιο της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και τις ιδιαιτερότητες του ενεργειακού εφοδιασμού, αν η χορήγηση άδειας κατασκευής των επίμαχων γραμμών παρεμποδίζει δυσανάλογα την ικανότητα του διαχειριστή του δικτύου διανομής να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας του. Η διάκριση αυτή αποτυπώνεται και στο διατακτικό: η δυνατότητα διατήρησης εφεδρικής σύνδεσης αναγνωρίζεται χωρίς να απαιτούνται εξαιρετικές περιστάσεις, αλλά υπό την επιφύλαξη των ορίων του άρθρου 7 παρ. 2, 4 και 5 της Οδηγίας 2019/944 σχετικά με την άδεια κατασκευής απευθείας γραμμής[15].

---

[10]. Σκ. 56 της σχολιαζόμενης απόφασης· Προτάσεις Γεν. Εισαγγελέα J. Kokott στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-722/24 και C-756/24, *Elektro bizness*, 12.02.2026, ECLI:EU:C:2026:97, σημ. 55.

[11]. Άρθρο 7 παρ. 2, 4 και 5 της Οδηγίας 2019/944, όπως παρατίθεται στη σκ. 8 της σχολιαζόμενης απόφασης.

[12]. Σκ. 56-57 της σχολιαζόμενης απόφασης.

[13]. Προτάσεις Γεν. Εισαγγελέα J. Kokott, ό.π., σημ. 73.

[14]. Σκ. 58-59 της σχολιαζόμενης απόφασης.

[15]. Σκ. 60-61 και διατακτικό της σχολιαζόμενης απόφασης.

III. Η σημασία για την ερμηνεία της ελληνικής ρύθμισης

Η διάκριση των δύο ορισμών της απευθείας γραμμής απαντάται και στην ελληνική ρύθμιση. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 3, περίπτωση γ΄, του ν. 4001/2011, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 5 του ν. 4986/2022, ως απευθείας γραμμή ορίζεται «*Η γραμμή ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία συνδέει είτε μια απομονωμένη μονάδα παραγωγής με έναν απομονωμένο πελάτη, είτε έναν παραγωγό ηλεκτρικής ενέργειας με μια επιχείρηση προμήθειας ηλεκτρικής ενεργείας, η οποία προμηθεύει απευθείας τις δικές της εγκαταστάσεις, θυγατρικές επιχειρήσεις και Πελάτες. Οι απευθείας γραμμές δεν εντάσσονται στο Σύστημα Μεταφοράς ή στο Δίκτυο Διανομής*»[16].

Αντίστοιχη διμερή δομή ακολουθεί το άρθρο 2 παρ. 2, περίπτωση γ΄, του Κανονισμού Αδειών για την Κυριότητα και Διαχείριση Απευθείας Γραμμής, κατά το οποίο ως «απευθείας γραμμή» ορίζεται «*είτε η γραμμή ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία συνδέει μια μεμονωμένη μονάδα παραγωγής με έναν μεμονωμένο πελάτη, είτε η γραμμή ηλεκτρικής ενέργειας η οποία συνδέει έναν παραγωγό ηλεκτρικής ενέργειας με μία επιχείρηση προμήθειας ηλεκτρικής ενεργείας, η οποία προμηθεύει απευθείας τις δικές της εγκαταστάσεις, θυγατρικές επιχειρήσεις και επιλέγοντες Πελάτες. Οι απευθείας γραμμές δεν εντάσσονται στο Σύστημα Μεταφοράς ή στο Δίκτυο Διανομής*»[17].

Η ερμηνεία του ΔΕΕ αποσαφηνίζει τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να διακρίνονται οι δύο περιπτώσεις και κατά την εφαρμογή της ελληνικής ρύθμισης στην εσωτερική έννομη τάξη. Κατά το ΔΕΕ, η απαίτηση απομόνωσης της μονάδας παραγωγής και του πελάτη από το δίκτυο διανομής αφορά τον πρώτο ορισμό της απευθείας γραμμής. Στον δεύτερο ορισμό, καθοριστικό στοιχείο αποτελεί ο εφοδιασμός από τον παραγωγό ή την επιχείρηση προμήθειας χωρίς τη μεσολάβηση του δικτύου διανομής του διαχειριστή, χωρίς να απαιτείται η αποσύνδεση των εμπλεκόμενων φορέων από αυτό. Υπό το πρίσμα αυτό, ούτε η σύνδεση νέου πελάτη με υφιστάμενη γραμμή παραγωγού ούτε η διατήρηση εφεδρικής σύνδεσης στο δίκτυο διανομής αποκλείουν αφ' εαυτών τον χαρακτηρισμό της γραμμής ως απευθείας[18].

Περαιτέρω, η ελληνική διάταξη χρησιμοποιεί την πρόθεση «με» στη σύνδεση παραγωγού και επιχείρησης προμήθειας, αντί του συνδέσμου «και» της ελληνικής γλωσσικής απόδοσης του άρθρου 2, σημείο 41, της Οδηγίας 2019/944. Η διευκρίνιση του ΔΕΕ ότι ο δεύτερος ορισμός καλύπτει τον εφοδιασμό από παραγωγό ή επιχείρηση προμήθειας παρέχει ερμηνευτικό οδηγό και για την ανάγνωση της εθνικής διάταξης. Στην ίδια κατεύθυνση κατατείνουν τόσο το άρθρο 136 παρ. 1, περίπτωση α΄, του ν. 4001/2011 όσο και το άρθρο 3, περίπτωση α΄, του Κανονισμού Αδειών, που αναγνωρίζουν δικαίωμα υποβολής αίτησης τόσο στους κατόχους άδειας παραγωγής όσο και στους κατόχους άδειας προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας[19].

Ιδιαίτερη σημασία παρουσιάζει, συναφώς, η τροποποίηση του άρθρου 136 του ν. 4001/2011 δυνάμει του άρθρο 43 του ν. 4843/2021. Με την τροποποίηση αυτή καταργήθηκε η προηγούμενη προϋπόθεση άρνησης πρόσβασης στο Ελληνικό Σύστημα Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΣΜΗΕ) ή στο Ελληνικό Δίκτυο Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΔΔΗΕ) για τη χορήγηση άδειας κυριότητας και διαχείρισης απευθείας γραμμής. Η προηγούμενη άρνηση πρόσβασης έπαυσε, επομένως, να αποτελεί αναγκαίο όρο για τη χορήγηση της συγκεκριμένης άδειας[20]. Η νομοθετική αυτή μεταβολή πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα του άρθρου 7 παρ. 4 της Οδηγίας 2019/944. Η διάταξη αυτή, στην οποία αναφέρεται το ΔΕΕ στη σκ. 56 της οικείας απόφασης, επιτρέπει στα κράτη μέλη να εξαρτούν τη χορήγηση άδειας κατασκευής απευθείας γραμμής είτε από την άρνηση πρόσβασης στο σύστημα είτε από την κίνηση διαδικασίας επίλυσης διαφορών, χωρίς να επιβάλλει τις προϋποθέσεις αυτές. Ο Έλληνας νομοθέτης, καταργώντας την απαίτηση προηγούμενης άρνησης πρόσβασης, απάλειψε τη συγκεκριμένη προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας κυριότητας και διαχείρισης απευθείας γραμμής. Η

---

[16]. Άρθρο 2 παρ. 3 περ. γ΄ ν. 4001/2011, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 5 ν. 4986/2022 (Α΄ 204).

[17]. Άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ΄ της ΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΗΕ/13678/259/2023, «Κανονισμός Αδειών για την Κυριότητα και Διαχείριση Απευθείας Γραμμής» (Β΄ 767/15.02.2023).

[18]. Σκ. 34-38, 45-52 και 61 της σχολιαζόμενης απόφασης.

[19]. Άρθρο 136 παρ. 1 περ. α΄ ν. 4001/2011· άρθρο 3 περ. α΄ της ΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΗΕ/13678/259/2023· σκ. 39-42 της σχολιαζόμενης απόφασης.

[20]. Άρθρο 43 ν. 4843/2021, «Απαλοιφή άρνησης πρόσβασης στο Ε.Σ.Μ.Η.Ε. ή Ε.Δ.Δ.Η.Ε. ως προϋπόθεση άδειας κυριότητας και διαχείρισης απευθείας γραμμής – Τροποποίηση του άρθρου 136 του ν. 4001/2011» (Α΄ 193/20.10.2021).

κατάργησή της δεν συνεπάγεται, ωστόσο, αυτόματη χορήγηση της άδειας, καθώς παραμένει αναγκαία η εξέταση των λοιπών αδειοδοτικών προϋποθέσεων[21].

Ειδικότερα, το άρθρο 136 παρ. 2 του ν. 4001/2011, όπως διαμορφώθηκε με την ανωτέρω τροποποίηση, προβλέπει ότι «*Με τον Κανονισμό Αδειών καθορίζονται αντικειμενικά και αμερόληπτα κριτήρια και προϋποθέσεις, καθώς και η διαδικασία για τη χορήγηση άδειας κυριότητας και διαχείρισης Απευθείας Γραμμής*». Στην ίδια παράγραφο ορίζεται ότι «*Άρνηση χορήγησης άδειας κυριότητας και διαχείρισης Απευθείας Γραμμής επιτρέπεται, ιδίως, για λόγους που σχετίζονται με την εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας και με την Προστασία των Καταναλωτών και αιτιολογείται ειδικώς για κάθε περίπτωση*»[22].

Η άδεια κυριότητας και διαχείρισης πρέπει, επιπλέον, να διακρίνεται από τις λοιπές διοικητικές άδειες και εγκρίσεις για την εγκατάσταση και τη λειτουργία της γραμμής. Την υποχρέωση λήψης τους διατηρεί ρητά το άρθρο 136 παρ. 2 του ν. 4001/2011. Το σχετικό πλαίσιο εξειδικεύουν ο Κανονισμός Αδειών του 2023 και η ΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΗΕ/52005/1017/2023 για την εγκατάσταση, τη λειτουργία και την παράλληλη λειτουργία με το ΕΣΜΗΕ. Η υπαγωγή στον ορισμό της απευθείας γραμμής δεν υποκαθιστά, συνεπώς, την εξέταση των επιμέρους αδειοδοτικών απαιτήσεων[23].

Ως προς τη σύνδεση με το σύστημα ή το δίκτυο, το άρθρο 136 παρ. 4 του ν. 4001/2011 προβλέπει: «*Στην περίπτωση, που η Απευθείας Γραμμή τροφοδοτεί τις εγκαταστάσεις κατανάλωσης σε παράλληλη λειτουργία με το Ε.Σ.Μ.Η.Ε. ή το Ε.Δ.Δ.Η.Ε., ακολουθούνται επιπλέον η τυποποίηση, οι τεχνικές και λειτουργικές προδιαγραφές που εφαρμόζονται στα δίκτυα αυτά, καθώς και οι ελάχιστες απαιτήσεις του αρμόδιου Διαχειριστή για την ομαλή λειτουργία και συνεργασία της Απευθείας Γραμμής αντιστοίχως με το Ε.Σ.Μ.Η.Ε. ή το Ε.Δ.Δ.Η.Ε., όσον αφορά την προστασία και τα συστήματα επικοινωνίας και ανταλλαγής πληροφοριών*»[24].

Η απόφαση Ε-94/2023 της Ρυθμιστικής Αρχής Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων (ΡΑΑΕΥ) συμπλήρωσε το πλαίσιο λειτουργίας των απευθείας γραμμών με τροποποιήσεις του Κανονισμού Αγοράς Εξισορρόπησης και του Κώδικα Διαχείρισης του ΕΣΜΗΕ[25]. Οι ρυθμίσεις αυτές αφορούν την παράλληλη σύνδεση με το σύστημα μεταφοράς και δεν πρέπει να ταυτίζονται άνευ ετέρου με την ειδικότερη περίπτωση εφεδρικής σύνδεσης στο δίκτυο διανομής που εξέτασε το ΔΕΕ. Πέραν των κανονιστικών αυτών τροποποιήσεων, η ίδια απόφαση περιλαμβάνει και τοποθέτηση ως προς την έννοια της απευθείας γραμμής. Στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης, συμμετέχων ζήτησε να αναγνωριστεί ως απευθείας γραμμή η σύνδεση εγκατάστασης κατανάλωσης με υποσταθμό ιδιοκτησίας του ΑΔΜΗΕ, πλησίον εγκατάστασης ηλεκτροπαραγωγής. Η Αρχή, επικαλούμενη τον ορισμό του άρθρου 2 παρ. 3, περίπτωση γ΄, του ν. 4001/2011, έκρινε ότι το αίτημα δεν εμπίπτει σε αυτόν, επισημαίνοντας ότι η σύνδεση αφορούσε σημείο του ΕΣΜΗΕ. Η περίπτωση αυτή διαφέρει από εκείνη που εξετάστηκε στην υπόθεση C-722/24, όπου η νέα γραμμή θα συνέδεε τον πελάτη με υφιστάμενη γραμμή του παραγωγού και ο εφοδιασμός του θα πραγματοποιούνταν χωρίς τη μεσολάβηση του δικτύου διανομής του διαχειριστή[26].

Η συμβολή της απόφασης στην ερμηνεία της ελληνικής ρύθμισης εντοπίζεται, επομένως, στην αποσαφήνιση των δύο περιπτώσεων απευθείας γραμμής και στη διάκριση των προϋποθέσεων χαρακτηρισμού από εκείνες της αδειοδότησης. Η διατήρηση εφεδρικής σύνδεσης δεν αποκλείει τον χαρακτηρισμό μιας γραμμής ως απευθείας, εφόσον ο εφοδιασμός μέσω αυτής πραγματοποιείται χωρίς τη μεσολάβηση του δικτύου διανομής του διαχειριστή. Τέλος, αυτοτελής παραμένει η εξέταση των

---

[21]. Άρθρο 7 παρ. 4 της Οδηγίας 2019/944· σκ. 56 της σχολιαζόμενης απόφασης· άρθρο 136 παρ. 2 ν. 4001/2011, όπως διαμορφώθηκε με το άρθρο 43 ν. 4843/2021.

[22]. Άρθρο 136 παρ. 2 ν. 4001/2011, όπως διαμορφώθηκε με το άρθρο 43 ν. 4843/2021.

[23]. Άρθρο 136 παρ. 2 ν. 4001/2011· άρθρο 1 της ΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΗΕ/13678/259/2023· άρθρο 1 της ΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΗΕ/52005/1017/2023 (Β΄ 3326/19.05.2023).

[24]. Άρθρο 136 παρ. 4 ν. 4001/2011, όπως διαμορφώθηκε με το άρθρο 43 ν. 4843/2021.

[25]. Απόφαση ΡΑΑΕΥ Ε-94/2023 (Β΄ 5147/22.08.2023). Για τη μετονομασία της ΡΑΕ σε ΡΑΑΕΥ, βλ. άρθρο 6 ν. 5037/2023 (Α΄ 78), με το οποίο τροποποιήθηκε το άρθρο 5 ν. 4001/2011.

[26]. Απόφαση ΡΑΑΕΥ Ε-94/2023, ΑΔΑ: Ψ61ΒΙΔΞ-ΑΑΟ, σσ. 9-10· σκ. 48-49 και διατακτικό της σχολιαζόμενης απόφασης.

αδειοδοτικών προϋποθέσεων, εντός των ορίων του άρθρου 7 της Οδηγίας 2019/944, καθώς και των υποχρεώσεων που μπορούν να συνοδεύουν την εφεδρική σύνδεση[27].

[27]. Σκ. 45, 50-52 και 56-61 της σχολιαζόμενης απόφασης.